

**Predmety a okruhy tém rigoróznej skúšky
a odporúčaná literatúra
pre študijný odbor: psychológia
študijný program: psychológia (PhDr.)**

Rigorózna skúška v odbore psychológia pozostáva z dvoch častí - obhajoby rigoróznej práce a z ústnej skúšky z jedného povinného a jedného voliteľného predmetu. **Povinný predmet** je predmet širšieho vedného základu, **voliteľný predmet** súvisí so zameraním rigoróznej práce. Uchádzač si z každej oblasti vyberie jeden z ponúkaných predmetov.

Povinné predmety:

Metodológia psychologického výskumu
Vývinová psychológia
Psychológia osobnosti
Psychológia poznávania, motivácie a emócií

Voliteľné predmety:

Klinická psychológia
Psychológia práce a organizácií
Poradenská, pedagogická a školská psychológia
Sociálna psychológia

Povinné predmety:

Metodológia psychologického výskumu

Okruhy tém predmetu:

Príprava výskumu - projekt výskumu, príprava materiálov, organizačné zabezpečenie, vyhodnotenie, prezentácia výsledkov. Druhy výskumov: experiment, kauzálnokomparatívny výskum, korelačný výskum, kvalitatívny výskum. Výskumné metódy: Pozorovanie. Posudzovanie a posudzovacie škály. Dotazník. Sémantický diferenciál. Rozhovor. Sociometria. Obsahová analýza. Využívanie sekundárnych údajov v psychologickom výskume. Q metodológia.

Zmysel, štruktúra a povaha štatistických metód – grafická a číselná reprezentácia súborov údajov – zisťovanie povahy a tesnosti vzťahu medzi premennými – pravdepodobnosť – jej charakter, určovanie a význam v štatistike – štatistické usudzovanie (hypotézy a algoritmy) – rozdielová štatistika parametrická a neparametrická. Multivariačné metódy: charakteristika. Jednoduchá a viacvchodná analýza rozptylu. MANOVA. Neparametrické alternatívy k ANOVE. Viacnásobná lineárna regresia a logistická regresia. Faktorová analýza a analýza hlavných komponent. Exploratórna a konfirmatórna faktorová analýza. Zhluková analýza, multidimenzionálne škálovanie. Analýza ciest a modelovanie štruktúrnymi rovnicami.

Kvalitatívny a kvantitatívny prístup. Základné charakteristiky kvalitatívneho prístupu. Základné prístupy v kvalitatívnom výskume (Prípadové štúdie, Biografický výskum, Fenomenologický prístup, Zakotvená teória) Projekt kvalitatívneho výskumu (príprava

projektu, výber v kvalitatívnom výskume, kvalita výskumu, triangulácia, etické otázky). Výskumné metódy v kvalitatívnom výskume (rozhovor, pozorovanie, štúdium dokumentov). Analýza údajov (obsahová analýza: vytváranie kategórií, možnosti kategorizácie javov). Vyhodnotenie a interpretácia údajov v kvalitatívnom výskume (základné otázky, vyhodnotenie prípadovej štúdie). Správa z kvalitatívneho výskumu (základné časti výskumnej správy, rôzne spôsoby písania výskumnej správy).

Odporúčaná literatúra:

- FERJENČÍK, J.: Úvod do metodologie psychologického výzkumu. Praha: Portál, 2000.
HENDL, J.: Kvalitativní výzkum. Praha: Portál.
KOLLÁRIK, T., SOLLÁROVÁ, E.: Metódy sociálnopsychologickej praxe. Bratislava: IKAR, 2004.
MARŠÁLOVÁ, L., MIKŠÍK O. a kol.: Metodológia a metódy psychologického výskumu. Bratislava: SPN, 1990.
STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J. 1999. Základy kvalitatívneho výskumu. Boskovice: Albert ŠVEC, Š. a kol.: Metodológia vied o výchove. Bratislava: Iris, 1998.

Vývinová psychológia

Okruhy tém predmetu:

1. Vývinová psychológia ako vedná disciplína a jej aplikačné možnosti. Základné pojmy a ich vymedzenie. 2. Periodizácia vývinu, reprezentatívne vývinové teórie a modely- ich komparácie, výhody a limity. 3. Psychický vývin – hlavné faktory, formy a mechanizmy vývinu. Psychologické zákonitosti vývinových zmien. 4. Prenatálne obdobie a jeho význam pre ďalší vývin. Základné poznatky prenatálnej psychológie. 5. Základný prehľad vývinových zmien (telesný a motorický vývin, vývin kognitívnych procesov, vývin emotivity, socializácia, špecifiká obdobia, optimalizácia vývinu) v jednotlivých obdobiach: -novorodenecké a dojčenské obdobie, - obdobie batolaťa, - predškolský vek, - mladší školský vek, - obdobie dospievania (puberta a adolescencia). 6. Vybrané témy – rodičovstvo (mýty materstvo, hnutie nový otec, intuitívne rodičovstvo), hra a kresba (vývin, význam a využitie), vývin sociálnych vzťahov v období detstva a dospievania, morálny vývin, vývin rodovej identity, vývin a výchova. 7. Prehľad prístupov ku kategorizácii dospelosti a staroby. 8. Prehľad jednotlivých vývinových etáp v dospelosti a starobe a ich charakteristika (postadolescencia, resp. obdobie vynárajúcej sa dospelosti, mladšia, stredná a staršia dospelosť, ranná a neskorá staroba). 9. Procesy starnutia, podmienky a kritériá aktívneho starnutia. 10. Úvod do thanatológie. 11. Vybrané témy – prežívanie kríz - mladého veku a stredného veku, smútkové poradenstvo, sexualita v priebehu starnutia, význam a vplyv životných udalostí (kríz) na jedinca, význam viery v priebehu starnutia.

Odporúčaná literatúra:

- ČAČKA, O.: Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace. Brno: Doplněk, 2000 .
DAVIDO, R.: Kresba jako nástroj poznání dítěte. Praha: Portál, 2001.
FARKOVÁ, M.: Dospělost a její variabilita. Praha: Grada, 2009.
GRUSS, P.(ed): Perspektivy stárnutí. Praha: Portál, 2009.

- HAŠKOVCOVÁ, H.: Thanatologie. Nauka o umírání a smrti. Praha: Galén 2000.
- HILL, G.: Moderní psychologie. Praha: Portál, 2004.
- LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D.: Vývojová psychologie. 2.aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2006.
- MACEK, P.: Adolescence. Praha:Portál, 2003.
- ŘÍČAN, P.: Cesta životem. Praha: Portál, 2004.
- SHEEHYOVÁ, G.: Průvodce dospělostí. Praha, Portál 1999.
- STUART- HAMILTON, I.: Psychologie stárnutí. Praha, Portál 1999.
- THOROVÁ, K. 2015. Vývojová psychologie. Praha: Portál.
- VÁGNEROVÁ, M. 2012 Vývojová psychologie. Dětství a dospívání. Praha: Karolinum a iné vydania.
- VÁGNEROVÁ, M.: Vývojová psychologie II. Praha: Portál, 2005 a staršie vydania.

Psychológia osobnosti

Okruhy tém predmetu:

1. História PsO. Osobnosť ako téma psychológie.
2. Zameranie na psychodynamické sily: Klasická psychoanalýza, osobnosť ako hierarchické usporiadanie funkčne diferencovaných vrstiev v teórii Sigmunda Freuda. Súčasná psychoanalytická teória.
3. Zameranie na psychodynamické sily: Analytická psychológia (C. G. Jung/ črty osobnosti, dynamika a vývin osobnosti).
4. Interpersonálna dynamika (A. Adler, K. Horneyová, E. Fromm, H. S. Sullivan).
5. Zameranie na prežívajúceho človeka: Holizmus a humanizmus (Kurt Goldstein, A. Maslow, Teória ja C. Rogersa/self, dynamika, vývin osobnosti. Kritika humanistického prístupu.
6. Zameranie na prežívajúceho človeka: Fenomenológia a existenciálna psychológia (hlavné body existencializmu, tvarová psychológia, fenomenologický prístup k osobnosti, vnemové pole - Phenomenal self). Logoterapia (Sloboda vôle, vôľa ku zmyslu, zmysel života, existenciálne vakuum).
7. Kognitivistická teória osobnosti G. A. Kellyho. Dôraz na trvalé charakteristiky: Personológia. Štruktúra a dynamika osobnosti podľa G. Allporta. Dôraz na trvalé charakteristiky: Konštitučná psychológia.
8. Štruktúrna analýza osobnosti, koncepcia osobnostných črt (Klasické koncepcie, Štruktúrne modely črt osobnosti).
9. Zameranie na učenie a prostredie.
10. Biologické základy osobnosti.
11. Moderné teórie temperamentu.
12. Päťfaktorová štruktúra rysov osobnosti.
13. Kruhové modely osobnostných črt.
14. Sociálno-kognitívne aspekty osobnosti.
15. Self v psychológii osobnosti.
16. Vývin osobnosti.
17. Pozitívna psychológia a osobnosť.
18. Úvod do porúch osobnosti.

Odporúčaná literatúra:

- BLATNÝ, M. a kol. (2010). Psychologie osobnosti. Hlasní témata, současné přístupy. Praha: Grada
- DRAPELA, K.: Přehled teorii osobnosti. Portál, Praha 1997.
- HALL, C.S., LINDZEY G.: Psychológia osobnosti. SPN, Bratislava 1997.
- HŘEBÍČKOVÁ, M. (2011). Pětifaktorový model v psychologii osobnosti. Grada Publishing as.
- JOHN, O. P., ROBINS, R. W., & PERVIN, L. A. (Eds.). (2008). Handbook of personality: Theory and research (3rd edition). New York: Guilford.
- MIKŠÍK, O.: Psychologické teorie osobnosti. Karolinum, Praha 1999.

NAKONEČNÝ, M.: Psychologie osobnosti. Praha: Academia 2009.

ŘÍČAN, P.: Psychologie osobnosti. Praha: Grada 2007.

SMÉKAL, V.: Psychologie osobnosti. Člověk v zrcadle vědomí a jednání. Barrister&Principal, Praha 2002.

VÝROST, J., RUISEL, I. (Eds.): Kapitoly z psychologie osobnosti. Veda, Bratislava 2000.

Psychológia poznávania a emócií

Okruhy tém predmetu:

1. Kognitívna psychológia ako vedná disciplína a jej história – predmet, história štúdia kognitívnych procesov v období vzniku psychológie, podmienky vzniku disciplíny. Celková charakteristika ľudského poznávania, modely poznávania (zmyslové a racionálne poznanie, kognitívne procesy, poznanie ako spracovanie informácií). Prehľad teórií kognitívneho vývinu (J. Piaget, R. Case, J. Pascual-Leonová...) 2. Senzorické a perцепčné procesy - prijímanie informácií, zmyslové orgány, psychofyzika. Vnímanie – perцепčné procesy, organizácia perцепčného poľa, teórie a modely uvedených procesov. Pozornosť - funkcie a vlastnosti pozornosti, teórie selekcie a delenia pozornosti, vývin pozornosti v ontogenéze. 3. Pamäť – krátkodobá pamäť - funkcia pamäti, pamäť v kontexte modelu spracovania informácií. Druhy pamäti. Krátkodobá pamäť. Vývin pamäte v priebehu vývinových období. Dlhodobá pamäť - organizácia údajov DDP. Typy DDP. Pamäťové procesy, zabúdanie, pracovná pamäť (Baddeley – model pracovnej pamäti). 4. Podmieňovanie a iné formy učenia - klasické podmieňovanie, operantné podmieňovanie, komplexné a sociálne učenie. 5. Predstavivosť - základné charakteristiky predstáv a predstavivosti, teórie predstavivosti a druhy predstáv. Vývin predstavivosti v rámci ontogenézy. 6. Myslenie - základné myšlienkové operácie, vývin myslenia v ontogenéze, pojmové myslenie, jazyk a reč a jej vývin. Charakteristika deduktívneho a induktívneho usudzovania, popis procesu rozhodovania a riešenia problémov, prehľad teórií a modelov rozhodovania. Otázka tvorivosti. 7. Inteligencia – definície, história zisťovania IQ, prístupy a teórie. Strana: 58 8. Súčasné chápanie podstaty a vzniku emócií (s dôrazom na základné zložky a základné kategórie emócií). Súčasné dominantné teórie emócií – kognitívny prístup (Schachterova a Singerova teória, Lazarusova koncepcia). Subjektívny aspekt emócií a psychologická štruktúra emócie. 9. Tradičné prístupy k emóciám – fyziologické a neurologické prístupy (James-Langeho teória, Cannon-Bardova teória), evolučnopsychologické a neurofyziologické prístupy vysvetľovania emócií (Plutchikov prínos, chápanie emócií u Henryho a LeDoux). 10. Emočný výraz (univerzalita a individualita vo výrazoch tváre). Schererova koncepcia emócií založená na poznaní emocionálneho výrazu (hlasové charakteristiky a tvárové výrazy emócií). 11. Popis funkcií emócií v živote človeka – intrapersonálna, sociálna a vývinová funkcia. Definícia a teórie väzby a jej význam z hľadiska ontogenézy. 12. Koncepcia emocionálnej regulácie – Grossov prístup. Stratégie, typy emocionálnej regulácie, jej dôsledky. Zvládanie a emócie. 13. Chápanie motivácie s dôrazom na vymedzenie základných pojmov a modelov motivácie. Objasnenie podstaty homeostatických modelov a ich prínosu (Lewinov prístup k motivácii). Výkonová motivácia a výkonové motívy (koncepcie H. Murraya, Atkinsona, McClellanda). Atribučný prístup k vysvetľovaniu podstaty motivácie (Kelleyho teória. Weinerov model intrapersonálnej a interpersonálnej motivácie). Humanistická psychológia a jej prínos (Allportova, Maslowova teória, chápanie sebaaktualizačnej motivácie). 14. Vybrané súčasné teórie motivácie (E. L. Deci, R. M. Ryan - sebadeterminačná teória, A. Bandura self-efficacy teória, Ecclesovej model). Teórie motivácie a vôle (Heckhausenov a Kuhlov prínos).

Odporúčaná literatúra:

- ATKINSON, R.L. et al.: Psychologie. 2.vyd. Portál, 2003.
DŽUKA, J.: Motivácia a emócie. Prešov: FF PU, 2005.
EYSENCK, M.W., KEANE, M.T.: Kognitívni psychologie. Praha: Academia, 2008.
GORMAN, P.: Motivation and Emotion: Textbook. London: Routledge. 2002.
LEWIS, M.-HAVILAND-JONES, J.: Handbook of emotions. 2.ed. New York, London: The Guilford Press, 2004.
MADSEN, K.B.. Moderní teorie motivace. Praha: Academia, 1979.
PLHÁKOVÁ, A.: Učebnice obecné psychologie. Academia, 2003.
RUISEL, I.: Inteligencia a myslenie. Bratislava, IKAR, 2004.
STERNBERG, R.J.: Kognitívni psychologie. Portál, 2002.
STUHLÍKOVÁ, I.: Základy psychologie emocií. Praha : Portál, 2002.

Voliteľné predmety:

Klinická psychológia

Okruhy tém predmetu:

1. Klinická psychológia ako odbor (história a súčasný stav, náplň práce klinického psychológa, profesijné požiadavky, interdisciplinárny charakter odboru a zásady tímovej práce).
2. Koncepcie normality a abnormality. Klasifikačné systémy v psychiatrii. (MKCH 10, charakteristika základných kategórií psychických porúch a DSM V - poňatie klasifikácie psychických porúch, princíp multiaxiálnej diagnostiky).
3. Psychopatologické zmeny kognitívnych funkcií (vnímanie, pozornosť, myslenie, pamäť)
4. Psychopatologické zmeny motivačných štruktúr (emotivita, vôľové konanie) a osobnosti.
5. Psychopatologické zmeny osobnosti
6. Modely vzniku psychopatológie v poňaní jednotlivých psychologických škôl (psychoanalýza a psychodynamické teórie, behaviorizmus, kognitívna psychológia, humanistická psychológia).
7. Etiológia psychických a psychosomatických porúch (bio-psycho-sociálne poňatie zdravia a choroby, problematika hereditárnych a exogénnych faktorov).
8. Vývinové aspekty klinickej psychológie (psychodynamické vývinové teórie, vývin jednotlivých oblastí ľudského prežívania a správania, vzťahy, afektivita, zmyslový a kognitívny vývin).
9. Stres (modely stresu, reakcie na stres, poruchy prispôsobenia, teória životných udalostí, životné krízy, hardiness a salutogenéza, copingové stratégie, intervencia).
10. Suicidalita (história, epidemiológia a fenomenológia, etiológia, rizikové faktory a prevencia, formy intervencií).
11. Psychosomatika (psychologické aspekty kardiovaskulárnych, gastrointestinálnych, kožných, respiračných, gynekologických a onkologických ochorení), behaviorálna medicína a psychológia zdravia. Strana: 27
12. Úzkostné (neurotické) poruchy (biologické a psychologické koncepty úzkosti, epidemiológia úzkostných porúch a ich klasifikácia, prejavy, terapia).
13. Afektívne poruchy (etiopatogenéza, symptomatológia, epidemiológia a klasifikácia, psychologické teórie vzniku, možnosti terapie).
14. Psychotické poruchy schizofrénneho okruhu a poruchy s bludmi (epidemiológia, etiológia, symptomatológia, klasifikácia a psychodiagnostika psychóz, psychosociálne intervencie).
15. Poruchy osobnosti (súčasný chápanie pojmu „porucha osobnosti“, klasifikácia, charakteristika jednotlivých typov, psychodiagnostika a psychoterapia).
16. Psychológia závislostí (tabak, alkohol, drogy, nelátkové závislosti – epidemiológia, koncepcie závislostí, prevencia, liečba a

psychoterapia). 17. Poruchy príjmu potravy (mentálna anorexia, bulímia – epidemiológia, etiológia, klasifikácia, symptomatológia, liečba a psychoterapia). 18. Patopsychológia pri mentálnom postihnutí (mentálne postihnutie, definície, etiológia, klasifikácie, adaptabilita). 19. Patopsychológia pri zmyslovom a telesnom postihnutí (sluchové, zrakové a telesné postihnutie, narušená komunikačná schopnosť – psychologické problémy adaptability). 20. Psychologická sexuológia (predmet odboru, sexuálne dysfunkcie, sexuálne deviácie, poradenstvo a psychoterapia). 21. Neuropsychológia (postavenie neuropsychológie v systéme vied, úlohy a ciele, základné pojmy, neuropsychodiagnostika; prejavy agnózie, afázie, apraxie, mnestické poruchy, poruchy pozornosti, dysexekutívny syndróm, poruchy emócií, rehabilitácia). 22. Psychoterapia (historický vývoj odboru, hlavné psychoterapeutické školy, vzdelávanie v psychoterapii, indikačné okruhy, formy a ciele psychoterapie). 23. Psychoanalýza a psychodynamické prístupy (jednotlivé školy, ich teoretické východiská a charakteristika psychoterapeutického procesu). 24. Kognitívno-behaviorálna terapia (teoretické východiská, metódy a charakteristika terapeutického procesu). 25. Terapia zameraná na človeka (teoretické východiská, psychopatológia, terapeutický proces). 26. Integratívne a eklektické poňatie psychoterapie a problematika účinných faktorov v psychoterapii. 27. Klinicko - psychologický nález (psychodiagnostické ciele a úlohy klinického psychológa. Štruktúra psychologického nálezu). 28. Výskum v klinickej psychológii.

Odporúčaná literatúra:

AYERS, S., DE VISSER, R.. Psychologie v medicíně. Grada, Praha, 2015.
BAŠTECKÁ, B. a kol. Klinická psychologie, Portál, Praha, 2015.
BAŠTECKÁ, B. a kol.: Klinická psychologie v praxi, Praha, Portál, 2006.
BAŠTECKÁ, B., GOLDMAN, P.: Základy klinické psychologie, Praha, Portál, 2001.
HERETIK, A., a spol.: Klinická psychológia, Nové Zámky, Psychoprof, 2007, 2016.
KONDÁŠ, O.: Klinická psychológia, Martin, Osveta, 1977.
KREJČÍŘOVÁ, D., ŘÍČAN, P. Dětská klinická psychologie, 4..vyd., Praha, Grada, 2006.

Psychológia práce a organizácií

Okruhy tém predmetu:

1. Psychológia práce a organizácie. Predmet. Subdisciplíny. Činnosť pracovného psychológa, úlohy, etické zásady, kompetencie, uplatnenie. Psychológia práce a organizácie ako psychologická disciplína. Čo je jej predmetom a ktoré subdisciplíny zastrešuje. Asociácie, časopisy, konferencie. Kto je pracovný psychológ? Aké sú jeho úlohy a akými etickými zásadami sa riadi? Popíšte činnosti, ktoré pracovný psychológ vykonáva a kde nachádza uplatnenie. 2. Metódy pracovnej psychológie, ich delenie a využitie. Základné psychologické metódy a ich uplatnenie v pracovnej oblasti. Využitie a príklady. Popíšte posudzovanie pracovnej spôsobilosti, metódy posudzovania pracovných kompetencií, posudzovanie psychickej záťaže. 3. Teória a výskum pracovnej psychológie, teórie z oblasti pracovnej psychológie, spôsoby výskumu. Čo je dobrá teória? Popíšte teórie v pracovnej psychológii napr. McGregor, Ouchi, Belbin, Holland. Spôsoby a formy výskumu. 4. Analýza práce a pracovnej činnosti, metódy. Čo je analýza pracovnej činnosti a aký je postup pri jej realizácii? Zameranie na činnosť a zameranie na zamestnanca. Požiadavky. Relevantné metódy. Profesiografia. Odkiaľ možno čerpať informácie o pracovných pozíciách? 5. Výber zamestnancov, postup, metódy, modely rozhodovania, headhunting. 6. Nábor – koho osloviť a ako. Postup pri výbere

zamestnancov, prediktory, metódy, modely rozhodovania, iné formy výberu (headhunting) 7. Rozvoj, tréning a vzdelávanie zamestnancov, cyklus, metódy. O čom je rozvoj a koho sa týka? Kroky tréningového cyklu. Metódy tréningových programov a ich výhody (prednášky, inštrukcie, simulácie...), koučing, mentoring. 8. Hodnotenie zamestnancov, proces hodnotenia, metódy, psychologický posudok. Úloha pracovných psychológov v procese hodnotenia, proces hodnotenia a jeho význam. Čo obsahuje psychologický posudok a kedy sa vystavuje? Strana: 72 9. Osobnosť manažéra, vodca, líder, charakteristiky. Vedenie a riadenie pracovníkov štýly vedenia, rodové rozdiely v manažérskych pozíciách. Výchova manažérov. Pojmy manažér, vodca, líder. Prístupy k vodcovstvu a štýly vedenia. Požiadavky na manažéra, pyramída manažérskych zručností. Muži a ženy v manažérskych pozíciách, sklenený strop. Talent pool. 10. Tím, pracovná skupina, typológia, modely, metódy pri práci so skupinami. Znaky skupiny a tímu, typológia pracovných skupín/tímov, tímové roly, Tuckmanov a Gershikovej model vývinu skupiny. Sociometria a T-skupiny. 11. Negatívne javy na pracovisku, charakteristiky, dopady. Kontraproduktívne pracovné správanie (absencie, neskoré príchody, fluktuácia). Workoholizmus. Technofília. Burnout – spúšťače, symptómy, Dotazník MBI. Mobbing, mobber. Bossing. 12. Vedenie rozhovoru a jeho špecifiká v pracovnej psychológii Individuálny kontext – zručnosti v odhade ľudí, odolnosť voči chybám a predsudkom, profesionálny kontext – akceptácia, empatia, etika, ovládanie techniky rozhovoru Štruktúra rozhovoru, stratégia, práca s otázkami, druhy rozhovoru, záznam a spracovanie informácií 13. Interaktívna diagnostika: Assessment/Development Centre. Charakteristika, definovanie cieľov, tvorba programu, výber techník a modelových situácií, hodnotiace kritériá, pozorovacie schémy, výber a zapracovanie hodnotiteľov, spracovanie výstupov, prezentácia zadávateľovi a účastníkom, úskalia poskytovania FB na strane psychológa, práca s problematickým klientom, etické princípy v referovaní nadriadeným. 14. Psychodiagnostika v HR, spracovávanie výstupov z personálnej analýzy, AC, DC a ich prezentácia. Postup pri tvorbe testovej batérie, zber údajov, vyhodnotenie a spracovanie výsledkov, kvalitatívna analýza, diagnostické hypotézy, syntetizovanie výsledkov, zásady písania záverov, ich obsah a štruktúra, rozvojové námety, prezentácia výsledkov zadávateľovi. 15. Princípy a technika 360° spätnej väzby. Základná charakteristika, cieľ, návrh a aplikácia programu, tvorba metodiky, zásady poskytovania spätnej väzby účastníkom, výstupy z 360° spätnej väzby, prínosy a riziká. 16. Základné charakteristiky organizácií. Organizácia ako útvar a ako činnosť. Znaky formálnych organizácií. Organizácia a manažment. Organizačné správanie. 17. Kultúra organizácie. Definície organizačnej kultúry. Prejavy organizačnej kultúry. Sila organizačnej kultúry. Organizačná kultúra a manažment. 18. Štruktúra organizácie. Charakteristika a funkcia štruktúry organizácie. Princípy vytvárania štruktúry organizácie. Línia právomocí a deľba práce ako základ vytvárania štruktúry organizácie. Typy organizačných štruktúr. 19. Pracovná motivácia. Teórie motivácie a oblasti práce. Teórie obsahu (potrieb) – teórie Maslowa, Alderfera, Herzberga. Procesuálne teórie – motivácia a očakávania, spravodlivosť, atribúcie. 20. Psychologická charakteristika trhu. Vymedzenie pojmu spotrebiteľské správanie a jeho hlavné determinanty. Nákup ako rozhodovací proces. 21. Vnímanie a pozornosť spotrebiteľa. Aktívne a pasívne vyhľadávanie informácií. Využívanie poznatkov o rozdielovom a absolútnom prahu vnímania. Podprahové vnímanie spotrebiteľa. 22. Učenie a pamäť v nákupnom správaní. 23. Osobnosť a motivácia ako determinanty spotrebiteľského správania. Rola osobnostných črt a sebapoňatia v nakupovaní. Motivácia spotrebiteľského správania. 24. Sociálne determinanty spotrebiteľského správania. Kultúra ako determinant spotrebiteľského správania. Sociálna skupina a jej vplyv na spotrebiteľské správanie. Názoroví vodcovia. Rodina a jej význam pre spotrebiteľské správanie, životný cyklus rodiny a spotrebiteľské správanie. 25. Osobnosť zákazníka a

predajcu. Klasifikácia a charakteristika osobnostných typov zákazníkov. Osobnostné črty úspešných predajcov. 26. Reklama. Vymedzenie pojmu reklama. Model reklamy. Psychologické procesy a reklama Apely reklamy. Prvky efektívnosti v reklame. 27. Problém účinnosti reklamy. Meranie pôsobenia reklamy. Testovanie tlačených reklám a televíznych reklám. Techniky a technické prostriedky využívané pri výskume reklamy. 28. Psychologická charakteristika imidžu. Metódy analýzy imidžu. Obal a jeho pôsobenie na spotrebiteľa. Zásady a postupy testovania obalov. 29. Typológie spotrebiteľov a segmentačný výskum. Pojem segment trhu. Segmentačné premenné. Metódy a kroky segmentácie trhu. Oblasti aplikácie segmentačného výskumu. 30. Výskumné metódy psychológie trhu a reklamy. Využitie fokusových skupín a posudzovacích škál, repertoárovej mriežky vo výskume spotrebiteľského správania a reklamy. 31. Postavenie psychológa v podmienkach väznenstva. Definícia pracovnej psychológie, historické predpoklady vzniku psychológie práce, práca a jej podmienky, analýza práce a pracovnej činnosti, psychologická profesiografia, pracovný výkon a výkonnosť, motivácia k práci a spokojnosť s prácou, utváranie pracovného prostredia.

Odporúčaná literatúra:

- ARMSTRONG, M. 2007 (príp. iný rok). Řízení lidských zdrojů. Praha: Grada.
- ARNOLD, J. a kol. 2007. Psychologie práce pro manažery a personalisty. Praha: Computer Press.
- BERRYOVÁ, L. M. 2009. Psychológia v práci. Úvod do pracovnej a organizačnej psychológie.
- BEDRNOVÁ, E. - NOVÝ, I. a kol. 2007 (príp. iný rok). Psychologie a sociologie řízení. Praha: Management Press. Bratislava: Ikar.
- DĚDINA, J., CEJTHAMR, V., 2005. : Management a organizační chování. Praha, Grada.
- PAUKNEROVÁ, D. a kol., 2006.: Psychologie pro ekonomy a manažery, Grada.
- ROTHMANN C.L., COOPER, 2015: Work and organizational psychology. Routledge,.
- SZARKOVÁ, M.: Základy ekonomickej psychológie, Ekonóm. 2000.
- ŠTIKAR J., RYMEŠ M., RIEGEL K., HOSKOVEC J., 2003: Psychologie ve světě práce. Praha. Karolinum.

Poradenská, pedagogická a školská psychológia

Okruhy tém predmetu:

1. Význam, charakteristika taxonómií vzdelávacích cieľov a ich aplikácia v kontexte vzdelávania.
2. Prínos významového učenia a učenia objavovaním pri zvyšovaní efektivity školského učenia a priebehu osvojovania fluencie a porozumenia čítania. Prehľad a charakteristika schopností dôležitých pre osvojovanie základov matematiky.
3. Charakteristika a konfrontácia tradičných a alternatívnych metód diagnostiky schopností ako predpokladov školského výkonu. Popis cieľov, podstaty a modelov dynamického hodnotenia učebného potenciálu.
4. Prehľad postupov poznávania a zvládania porúch učenia založené na učebných osnovách. Podstata a kroky pedagogicko-psychologickej konzultácie v škole s cieľom skvalitniť proces vyučovania.
5. Charakteristika individualizovaného vzdelávacieho programu (IVP) a úloha psychológa pri jeho vypracovaní. Intervenčné edukačné programy a ich efektívnosť.
6. Školská kultúra, sociálna klíma školy a triedy, atmosféra školy a triedy ako pozadie školských výkonov a správania žiakov. Model kvality života v školskom prostredí.
7. Náročné situácie v školskom prostredí z pozície žiaka a učiteľa. Pôsobenie faktorov

udržiavajúcich, posilňujúcich a podporujúcich zdravie učiteľov a žiakov. 8. Charakteristika výchovne problémového správania a možnosti korekcie rušivého a nerušivého výchovne problémového správania. Možnosti využitia mediácie ako alternatívneho spôsobu riešenia konfliktných situácií v práci školského psychológa. Strana: 44 9. Charakteristika a porovnanie profesionálnych a neprofesionálnych foriem kontroly a pomoci v práci školského psychológa. Vymedzenie oblastí a možností krízovej intervencie v práci školského psychológa. 10. Kariérny vývin ako celoživotný proces, voľba povolania ako životná vývinová úloha. Úlohy výchovy k povolaniu, kariérne poradenstvo a možnosti konzultácie v práci školského psychológa. 11. Stratégie a efektívnosť preventívnej práce v práci školského psychológa. Primárna, sekundárna a terciálna prevencia užívania drog. 12. Špecifiká poradenského procesu a rozhovoru u starších dospelých a seniorov. 13. Poradenské kompetencie a pomáhajúce spôsobilosti v poradenskej práci so staršími dospelými a seniormi. Štruktúra psychologického pomáhania v prípade starších dospelých a seniorov. 14. Metódy poradenstva starším dospelým a seniorom – skupinové poradenstvo pre seniorov, práca so spomienkami u seniorov, svojpomocné skupiny. 15. Špecifické oblasti poradenstva u starších dospelých a seniorov - inštitucionalizácia seniorov , odchod do dôchodku. 16. Úvod do smútkového poradenstva – vymedzenie smútenia, jeho funkcie a význam, porovnanie komplikovaného a nekomplikovaného smútenia, fázy procesu spracovávanía straty, ciele smútkového poradenstva a jeho princípy. 17. Vymedzte predmet psychológie rodiny, jej ciele, úlohy, perspektívy a aplikačné oblasti. Popíšte základné charakteristiky a funkcie rodiny. 18. Systémový a systemický prístup k rodine – porovnanie, využitie, obmedzenia uplatnenia. Vymedzte pojmy systém, rodinný systém a vybrané pojmy - adaptabilita, kohézia, normalita, interakcia, identita. 19. Charakterizujte komunikáciu v rodine – roviny komunikácie, komunikáciu vo vzťahu, špecifikujte komunikačné problémy. Vymedzte osobitné formy komunikácie: rodinné rituály, rodinné mýty. 20. Charakterizujte a porovnajte teórie rodinného stresu a jeho zvládania. Vymedzte pojem rodinná reziliencia (odolnosť) a jej zdroje. Rodinná kríza z pohľadu psychológie rodiny. 21. Psychorozvod – etapy, rozvodový potenciál. Rekonštruovaná rodina a jej problémy. Striedavá rodičovská starostlivosť- pravidlá, výhody a obmedzenia. 22. Modely a zásady psychologického poradenstva pre deti, jeho špecifické črty. 23. Psychologické poradenstvo u detí a mládeže so zlozvykmi a tikmi, enuréze, mentálnej anorexii, pri poruchách sexuálneho vývinu, pri depresii, pri seba poškodzujúcom a sebevražednom správaním.

Odporúčaná literatúra:

- BAŠTECKÁ, B. a kol.: Terénní krizová práce. Praha: Grada, 2005.
FONTANA, D.: Psychologie ve školní praxi. Praha: Portál, 1997.
GABRIEL, Z.-NOVÁK, T.: Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči. Praha: Grada, 2008. GABURA, J., PRUŽINSKÁ, J.: Poradenský proces, Slon, Praha, 1998.
GELDARD, K.-GELDARD, D.: Detská psychoterapie a poradenství. Praha: Portál, 2008.
HARGAŠOVÁ, M. a kol.: Skupinové poradenství. Praha: Grada, 2009. HVOZDÍK, J. Základy školskej psychológie. SPN Bratislava, 1986.
HVOZDÍK, S.. Psychológia starších dospelých a poradenstvo starším dospelým. Košice: FF UPJŠ, 2014
KAPRÁLEK, K., BELECKÝ, Z.: Jak napsat a používat individuální vzdělávací program. Praha: Portál, 2004.
KOSÍKOVÁ, V.: Psychologie ve vzdělávání a její psychodidaktické aspekty. Praha: Grada, 1. vyd., 2011.

- KOŠČO, J. a kol: Poradenská psychológia. SPN, Bratislava, 1988.
- KYRIACOU, CH.: Řešení výchovných problémů ve škole. Praha, Portál 2005 .
- MAREŠ, J.: Pedagogická psychologie. Praha, Portál, 2013.
- MERRY, T.: Naučte sa byť poradcom, Pegas, Bratislava, 2004.
- MESÁROŠOVÁ, M.: Nadané deti. Poznávanie a rozvíjanie ich osobnosti. Prešov: Manacon, 1998.
- NOVÁK, T.- PRUCHOVÁ, B.: Předrozvodové a rozvodové poradenství. Praha: Grada, 2007.
- NOVÁK, T. , ŠMOLKA, P. Manželské a rodinné poradenství. 2. vyd., Praha, Grada 2016
- ORMROD, J. E.: Educational Psychology: Developing Learners. Prentice Hall 2005.
- PEŠOVÁ, I.- ŠAMALÍK, M.: Poradenská psychologie pro děti a mládež. Praha: Grada, 2006.
- RONENOVÁ. T.: Psychologická pomoc dětem v nesnázích, Portál, Praha, 2000.
- SLAVIN, R. J. Educational Psychology. 8. vyd. Boston etc. : Allyn and Bacon, 2006, 2014.
- ŠPATENKOVÁ, N. a kol.: Krizová intervence pro praxi, Grada, 2004.
- TOLAN, J.,: Na osobu zaměřený přístup: v poradenství a psychoterapii. Portál, s.r.o., Praha, 2006.
- VAGNEROVÁ, M.: Školní poradenská psychologie pro pedagogy. Praha: Karolinum 2005
- VALIHOROVÁ, M. - GAJDOŠOVÁ, E.: Kapitoly zo školskej psychológie. Banská Bystrica, 2009.
- VALIHOROVÁ, M.: Úvod do školskej psychológie. Banská Bystrica: PF UMB, 2009.
- VENDEL, Š.: Kariérní poradenství. Praha: Portál, 2008.
- VODÁČKOVÁ, D. a kol.: Krizová intervence. Praha, Portál 2007.

Sociálna psychológia

Okruhy tém predmetu:

Východiská, predmet a história sociálnej psychológie. Sociálne poznávanie. Sociálna komunikácia. Sociálna psychológia osobnosti. Sebaobraz a identita. Zvládanie. Sociálny vplyv, konformita. Dyády: osobné vzťahy, blízke vzťahy, atraktivita, agresivita, prosociálne správanie. Sociálna inteligencia, sociálna kompetencia. Malé sociálne skupiny: skupinové vplyvy, konflikty, vodcovstvo. Veľké sociálne skupiny. Špecifiká metód sociálnej psychológie a etické otázky v sociálnopsychologickom výskume.

Základné otázky aplikácie poznatkov sociálnej psychológie. Rozvoj aplikovanej sociálnej psychológie, Človek a kultúra. Človek pri uplatňovaní práva (Sociálne normy a sociálna spravodlivosť). Človek a politika (Politická psychológia). Sociálna psychológia masovej komunikácie. Psychológia náboženstva. Človek a príroda. Človek v prostredí športu. Sociálna psychológia zdravia a choroby. Osamelosť a sociálna opora. Sociálna psychológia nezamestnanosti. Sociálnopsychologické aspekty závislosti.

Odporúčaná literatúra:

- HAYESOVÁ,N.: Základy sociální psychologie. Praha: Portál, 1998.
- HEWSTONE, M., STROEBE,W.: Sociální psychologie. Praha: Portál, 2006.
- KOLLÁRIK, T. a kol. 2004. Sociálna psychológia. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2004.
- NAKONEČNÝ,M. Sociální psychologie. Praha: Academia, 1999.
- VÝROST, J., SLAMĚNÍK,I.(Eds.). Sociálna psychológia. Praha: Grada, 2008.

VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I. (Eds.). Aplikovaná sociální psychologie I: Člověk a sociální instituce. Praha: Portál, 1998.

SOLLÁROVÁ, E., SLAMĚNÍK, I., VÝROST, J.: Sociální psychologie. Teorie. Metody. Aplikace. Praha: Grada, 2019.